

Op weg naar het eeuwfeest (7): Werk en dagelijkse bezigheden in verbondenheid met Christus

Het verborgen leven van Jezus van Nazareth onthult dat ons werk en onze activiteiten van alledag een diepe, goddelijke waarde bevatten. Ze kunnen een weg zijn naar innige verbondenheid met God, een antwoord op Zijn roepen, door ernaar te streven het hele leven van onze Heer na te volgen. De verschillende omstandigheden

waarin ons leven en werken
zich ontvouwen, geven deze
roeping een werkelijk
universele dimensie:
toegankelijk voor de overgrote
meerderheid van mannen en
vrouwen van alle tijden.

5-3-2026

Elke theologie van het werk zou
moeten uitgaan van een eenvoudig
historisch feit, maar wel een feit met
grote gevolgen: Jezus van Nazareth,
het Woord dat vlees geworden is,
werkte. Net zoals het thema van het
menselijk werk door de eeuwen heen
niet altijd aanwezig is geweest in de
theologische reflectie, heeft ook het
werk van de Zoon van God op aarde,
in het algemeen gesproken, geen
centrale plaats ingenomen in de
verschillende spiritualiteiten die

door de christelijke prediking
werden uitgedragen.

De directe en expliciete leer van
Jezus tijdens zijn openbare leven –
middels gelijkenissen, toespraken,
wonderen en voorbeeld – heeft veel
meer aandacht gekregen dan de
jaren van zijn gewone leven. Van
deze ongeveer dertig jaar kunnen we
aannemen dat er minstens vijftien
gewijd waren aan handenarbeid. In
de catechese, voorstellingen in de
kunst, theologische werken en
patristische en geestelijke
commentaren is begrijpelijkerwijs
meer nadruk gelegd op de drie jaar
van zijn openbare leven – met als
hoogtepunt het paasmysterie van
zijn dood en verrijzenis – dan op de
rest van zijn leven.

Daarom heeft de traditie van de Kerk
de vele jaren in Nazareth vaak
aangeduid als zijn 'verborgen leven' –
verborgen omdat het buiten de

schijnwerpers plaatsvond, ondergedompeld in het dagelijks leven, vergelijkbaar met dat van zoveel andere jonge mannen in zijn stad en omgeving. Het evangelie getuigt hierover duidelijk: 'Velen die hem hoorden, waren verbaasd en zeiden: "Waar heeft Hij dat vandaan? En wat is dat voor een wijsheid die Hem geschonken is? En wat zijn dat voor wonderen die zijn handen verrichten! Is dat niet de timmerman, de zoon van Maria en de broeder van Jakobus en Jozef en Judas en Simon? En wonen zijn zusters niet hier bij ons?" En zij namen aanstoot aan Hem' (Mc 6, 2-3).

De Griekse term *tékton* die in de evangeliën wordt gebruikt om het werk van Jezus te beschrijven, die 'de ambachtsman' of 'de zoon van de timmerman' wordt genoemd (cf. Mc 6:3; Mt 13:55), omvatte een reeks specifieke ambachtelijke vaardigheden. In de Latijnse Vulgaat

vertaald als *faber*, deed het in eerste instantie denken aan het werk van een smid of timmerman, het ambacht van iemand die bedreven was in het bewerken van ijzer en hout. De term heeft echter een bredere betekenis van een ambachtsman die met verschillende materialen werkt en omvat ook het beeldhouwen. Het heeft dezelfde oerstam als de term 'techniek', die zo centraal staat in het hedendaagse leven.

In zijn Dialoog met Trypho merkt de heilige Justinus de Martelaar op dat "toen Jezus onder ons op aarde was, hij ploegscharen en jukken maakte, symbolen van vrede en gerechtigheid en van de noodzaak van een leven van arbeid" (LXXXVIII, 8). Dit was ongetwijfeld betaald werk, zoals pastte bij de levensomstandigheden van Jozef en Maria, en zoals gebruikelijk was bij mensen die zonder rijkdom of bezit

hun brood verdienden met het werk van hun handen. Dit is wat Jezus deed: eerst als jonge man en leerling in de werkplaats van Jozef, en later als volwassene, geroepen om in zijn eigen onderhoud en dat van zijn gezin te voorzien.

Hoewel dit jaren van een verborgen leven waren, betekent dit niet dat de impact van zijn werk beperkt bleef tot hun huis in Nazareth.

Redelijkerwijs kan aangenomen worden dat zijn werk als ambachtsman bijdroeg aan de verbetering van de levensomstandigheden van de buurtgenoten van het gezin, door hun gereedschap te repareren of nuttige voorwerpen voor hun huizen te maken: meubels, gebruiksvoorwerpen en andere dagelijkse gebruiksartikelen. De uren die Jezus in de werkplaats doorbracht, hadden dus een diepe dimensie van dienstbaarheid, die

zich later, toen hij zijn openbare leven begon, op een andere manier zou manifesteren.

Na zijn jaren als timmerman, tijdens de korte periode waarin hij als rondtrekkende rabbi door Galilea en Judea reisde en als leraar en arts werkte, onderwees, predikte en genas Jezus. "Jezus trok rond door heel Galilea, terwijl Hij als leraar optrad in hun synagogen, de Blijde Boodschap verkondigde van het Koninkrijk en alle ziekten en alle kwalen onder het volk genas" (Mt 4,23). Het is veelzeggend dat deze drie werkwoorden (onderwijzen, prediken en genezen) de woorden zijn die in de evangeliën het vaakst worden gebruikt om naar zijn activiteiten te verwijzen. Sommige commentaren die door de traditie zijn overgeleverd, geven een levendig beeld van Jezus als geneesheer. Het werk van onderwijzen en genezen brengt bij

de Zoon van Maria de gebruikelijke kenmerken van menselijk werk met zich mee. Jezus leidde een intens leven; hij ervoer vermoeidheid, had slaap nodig en voelde dorst en honger (cf. Mt 14:13-14; Mk 1:32-35; 3:20; 4:38; 6:31; Joh 4:6).

Een 'ontdekking' om aan de wereld te verkondigen

Aangezien het Woord dat vlees geworden is een volmaakte en volledige menselijke natuur heeft aangenomen (cf. Leo de Grote, Brief aan Flavianus, DZ nr 293), hoeft het geen verbazing te wekken dat elke christelijk weg, met als doel identificatie met Christus en navolgen van zijn leven door zijn discipelen, op een of andere manier, moet samenvallen met de menselijke ervaring van werk. Dat kan niet anders. Werk maakt deel uit van de oorspronkelijke roeping van de mens, en de volmaakte

menselijkheid van het vleesgeworden Woord omvat noodzakelijkerwijs ook deze dimensie.

Maar reeds gedurende het tweede millennium van de christelijke jaartelling was het voorstel van een *sequelae Christi* (het volgen van Christus) dat zich concentreerde op dit specifieke aspect van zijn leven – zijn werk – relatief zeldzaam. In de recente Kerkgeschiedenis is dan ook van groot belang dat de heilige Jozefmaría zich in 1928 door God geroepen voelde om een organisatie te stichten waarvan de leden het voorbeeld van Jezus' werkzame leven zouden imiteren, met bijzondere nadruk op het navolgen van de activiteiten tijdens zijn gewone en verborgen leven.

“In 1928 heb ik duidelijk gezien dat God wil dat de christenen een voorbeeld nemen aan het hele leven

van onze Heer. Ik ben in het bijzonder bij zijn verborgen leven blijven stilstaan, zijn gewone werkende leven onder de mensen. Hij wil dat veel mensen de weg bewandelen die Hij ging in deze onopvallende, weinig spectaculaire jaren.

Ik droom — en de droom is werkelijkheid geworden — van talloze kinderen van God die zich heiligen in het gewone leven, en die de idealen, verlangens en inspanningen van andere mensen delen. We moeten hen de goddelijke waarheid toeroepen: als je in de wereld blijft, wil dat niet zeggen dat God je vergeten is, of dat Hij je niet heeft geroepen. Hij heeft je uitgenodigd de bezigheden en zorgen van de wereld als de jouwe te beschouwen, want Hij laat je zien dat je menselijke roeping, je beroep, je talenten, niet buiten zijn goddelijke plannen vallen, want Hij heeft ze zelf

geheiligd als een zeer welgevallig offer aan zijn Vader” (Christus komt langs, nr 20).

Twee perspectieven die verband houden met deze intuïtie komen herhaaldelijk terug in de prediking van de heilige Jozefmaría.

Ten eerste wordt het gewone leven (juist omdat het door Christus is aanvaard) niet alleen zaligmakend, maar kan het ook degenen die het leiden heiligen. Het is een plaats om God te ontmoeten, om te bidden en anderen te dienen, om deugdzaamheid te beoefenen; kortom, een plaats voor heiligheid. Het is geen levensomstandigheid die op de tweede plaats komt of onbeduidend is, eigen aan degenen die geen 'bijzondere' roeping hebben ontvangen. Het gewone leven, zo benadrukt de stichter van het Opus Dei, is de plaats waar iedereen Gods roeping tot heiligheid kan horen,

aangezien dit het leven was dat de Zoon van God op aarde leidde. Aangezien alles wat menselijk is, behalve de zonde, door het vleesgeworden Woord is aangenomen, kunnen alle aardse realiteiten, veredeld door menselijk werk, ons naar Christus vormen.

Ten tweede geven de grote verscheidenheid aan omstandigheden waarin het gewone leven en het dagelijkse werk plaatsvinden, deze oproep een werkelijk universele dimensie: ze maken hem toegankelijk voor de overgrote meerderheid van mannen en vrouwen van alle tijden.

In de vroege geschriften van de heilige Jozefmaría krijgt dit alles de toon van een 'ontdekking' die hij graag wil delen: een nieuw licht dat voortkomt uit zijn geestelijke ervaring op 2 oktober 1928 (cf. Letter 3, nr 92; Letter 16, nr 3). Wat het

Evangelie met stilte leek te hebben
omgeven, komt onverwacht weer tot
uiting: de stilte van Jezus' gewone
leven wordt even veelzeggend als de
aankondiging van het Koninkrijk die
in de openbaarheid gebeurde.

“Aan het hele leven van de Heer ben
ik verknocht. Toch heb ik in het
bijzonder een zwak voor die dertig
jaren van zijn verborgen leven in
Betlehem, Egypte en Nazaret. Die
tijd, die lange tijd, waarover in het
evangelie nauwelijks gesproken
wordt, lijkt geen bijzondere
betekenis te hebben in de ogen van
iemand die deze jaren oppervlakkig
bekijkt. En toch heb ik altijd
vastgehouden aan de overtuiging dat
dit stilzwijgen over het levensverhaal
van de Meester heel welsprekend is,
dat het een schat aan lessen bevat
voor de christenen. Het waren
intense jaren van werken en gebed,
jaren waarin Jezus Christus een
gewoon leven leidde —zoals het

onze, als we willen— goddelijk en menselijk tegelijk; in die eenvoudige en onbekende werkplaats doet Hij, zoals later ten overstaan van de menigte, alles tot in de perfectie.” (Vrienden van God, nr 56).

De aanwezigheid van werk in het hart van de missie van het Opus Dei in de Kerk beantwoordt dus aan een diep christologische logica. In wezen is het de vereniging met Christus door het werk, waardoor dit werk de spil wordt van de deugden die naar heiligheid leiden en van de apostolische en evangeliserende activiteit die alle menselijke bezigheden op God richt. (cf. Letter 31, nr 10).

Voor de heilige Jozefmaría zijn het heiligen van het werk en het zich identificeren met Christus twee elkaar aanvullende realiteiten, onderdelen van dezelfde boodschap die hij geroepen is te verspreiden (cf.

Letter 14, nr 12). We kunnen hier gebruik maken van het beeld van de heilige Augustinus van de grote variëteit aan bloemen die bijdragen aan de schoonheid van de ene tuin van de Kerk (cf. Verhandeling CCCIV, 3,2). Terwijl andere wegen naar heiligheid door de geschiedenis heen verschillende dimensies van het navolgen van Christus hebben benadrukt, wordt de roeping tot het Opus Dei gezien als een oproep om zijn volmaakte menselijkheid na te volgen – in het bijzonder zijn werkzame leven – waardoor men zijn goddelijkheid leert herkennen en aanbidden.

“Wie geheel en al volgens zijn geloof wil leven en een apostolaat in de geest van het Opus Dei wil beoefenen, moet zichzelf door zijn beroep heiligen, zijn beroep heiligen en de anderen door zijn beroep heiligen. Door zo te leven, zonder zich dus van zijn medeburgers, zijn

gelijken, te onderscheiden, streeft hij ernaar om aan Christus gelijkvormig te worden en om het voorbeeld dat Hij ons dertig jaar in de werkplaats in Nazaret gegeven heeft, na te volgen” (Gesprekken, nr. 70).

De diepste reden waarom christenen de wereld, het werk en de menselijke activiteiten liefhebben, is dat God zelf ze heeft liefgehad en voor zijn Zoon heeft gewild. Ze zijn altijd aanwezig geweest in het goddelijke plan voor de wereld en de geschiedenis. (vgl. Christus komt langs, nr 112).

Zijn als de eerste christenen

Als we de boodschap die de heilige Jozefmaría met zich meedroeg goed bestuderen, beseffen we dat deze 'herontdekking' anders is dan wat zich tot dan toe in de geschiedenis van de Kerk heeft voorgedaan. Gedurende deze twee millennia zijn aspecten van het christelijk leven die

tot op zekere hoogte in de vergetelheid waren geraakt, vaak weer onder de aandacht gebracht. Zo herinnerde de heilige Franciscus van Assisi de christenen aan het belang van evangelische armoede en onthechting, in een tijd waarin veel leden van de Kerk dit leken te zijn vergeten. De heilige Carolus Borromeus spoorde priesters aan tot een leven van totale zelfgave aan hun ambt, na een periode die gekenmerkt werd door de morele losbandigheid van de Renaissance. En de heilige Teresa van Calcutta toonde alle christenen in een tijdperk dat gedomineerd werd door individualisme, dat barmhartigheid en zorg voor de naaste geen grenzen kennen van religie, taal of ras, aangezien de tederheid van Christus ook niet-gelovigen betreft, zonder daar iets voor terug te vragen. Belangrijke kenmerken van het christelijke leven die ooit door iedereen werden begrepen en

beleefd, worden hersteld dankzij de krachtige prediking en het voorbeeld van deze heiligen.

In het geval van de heilige Jozefmaría volgt de uitnodiging, om door middel van het gewone leven en het dagelijkse werk eenheid met God te zoeken – juist omdat dit het leven uitmaakte dat door het vleesgeworden Woord werd geleefd – van een andere aard. Wat hij in de jaren dertig begon aan te moedigen, was niet zozeer een herstel van een specifiek aspect van het christelijk leven, maar eerder een ware verschuiving in perspectief die invloed had op hoe de geschiedenis werd begrepen en uitgelegd.

Hij leerde mensen dat de roeping tot heiligheid en volledige eenheid met God kan worden ontvangen en uitgevoerd door in de wereld te blijven en Jezus te volgen in het gewone leven en werk. Dit voorstel

was geen kwestie van het 'redden' van een tijdelijk vergeten dimensie, maar eerder van het 'herstellen van de verbinding' met het leven van christenen van het eerste uur. In die vroege jaren van de Kerk waren degenen die het evangelie verkondigden en er getuigenis van aflegden door de heiligheid van hun gewone leven, over het algemeen gewone christenen die onder hun medeburgers leefden: leken, mannen en vrouwen zonder specifieke ambten of taken in de kerkelijke gemeenschap. Zij streefden er allemaal naar om het leven van Jezus na te volgen in hun eigen leven: in hun gezin, op het werk, in de uitoefening van hun burgerschap, zowel op het platteland als in de stad, in de uiteenlopende omstandigheden die het bestaan van de gedoopte gelovigen in de eerste eeuwen van het christendom bepaalden. (vgl. 1 Pet 2:11-17).

In de geschriften van de heilige Jozefmaría zien we hoe verwijzingen naar het leven van de eerste christenen nauw aansluiten bij zijn eerste uitleg over de kenmerken die de nieuwe stichting zou moeten hebben (vgl. De Weg, nrs 925, 971; Letter 6, nr 36). En later, in 1967, drukte hij het in een interview met het tijdschrift Time als volgt uit:

“Maar als je toch een vergelijking wilt maken, dan kun je het Opus Dei, om het goed te begrijpen, het beste vergelijken met het leven van de eerste christenen. Ze leefden met een totale overgave volgens hun christelijke roeping. Ze zochten ernstig naar de volmaaktheid waartoe ze geroepen waren door het eenvoudige en verheven feit dat ze gedoopt waren. Uiterlijk onderscheidden ze zich in niets van de andere mensen. De leden van Opus Dei zijn normale mensen die normaal werk doen en in de wereld

leven als gewone, christelijke burgers, die helemaal willen voldoen aan de eisen die het geloof aan hen stelt.” (Gesprekken, nr 24).

Het nieuwe perspectief dat door de stichter van het Opus Dei wordt gepredikt – en dat hij zelf omschrijft als even oud als het Evangelie en even nieuw als het Evangelie (vgl. Letter 24, nr 1) – blijkt al snel rijk aan implicaties voor het geestelijke leven van gelovigen in Christus. Het dagelijkse werk en het gewone leven hebben, juist omdat ze door het vleesgeworden Woord zijn aangenomen, een goddelijke waarde zonder dat ze ophouden volledig menselijk te zijn. Hoe meer men in de wereld is, hoe meer men in God kan zijn. Om goddelijk te zijn, moet men eerst leren diep menselijk te zijn. Vandaar de uitnodiging om het goddelijke element te ontdekken dat verborgen ligt in de gewoonste

omstandigheden van het dagelijks leven.

Andere hedendaagse auteurs uit zijn tijd (of die kort na hem kwamen) dachten eveneens na over het herstel van een theologie van aardse realiteiten en over de verantwoordelijkheid van de leken in de missie van de Kerk. Sommigen hadden opnieuw de nadruk gelegd op de heiligheid van de wereld en op de goddelijke waarde van de materie. Maar de pastorale zorg van de heilige Jozefmaría en zijn diepe liefde voor het verborgen leven van Jezus stelden hem in staat een specifieke weg van geestelijk leven te zien, een christelijke levensstijl die moest worden gepredikt en in praktijk gebracht, een 'programma' waarin de identificatie met Christus centraal staat. Zijn uitgangspunt was niet om een theologische positie te verdedigen, maar om een missie te vervullen en een stevig fundament te

leggen, zodat deze missie door de tijd heen zou blijven bestaan.

“Doordat Jezus als iemand van ons opgroeit en leeft, openbaart Hij ons dat het menselijk bestaan, het gewone leven van alledag, een goddelijke zin heeft. We hebben misschien al vaker over dit alles nagedacht, maar we kunnen opnieuw, vol verwondering, stilstaan bij de dertig verborgen jaren die het grootste deel uitmaken van Jezus' leven onder zijn broeders, de mensen. Jaren in de schaduw, maar voor ons helder als het licht. Meer dan dat: stralende jaren die onze dagen verlichten en er betekenis aan geven, want we zijn gewone christenen die een leven leiden als miljoenen andere mensen op de hele wereld.” (Christus komt langs, nr 14).

Wat andere auteurs beschouwden als aspecten van de christelijke theologie die hersteld of geherwaardeerd

moesten worden, was voor de heilige Josemaría een waar programma voor het christelijke leven, belichaamd in de mannen en vrouwen die zijn leer volgden. Zo bood hij duidelijke richtlijnen voor de weg die de Kerk in de hedendaagse wereld moest bewandelen, waarbij hij gedeeltelijk vooruitliep op enkele conclusies van het Tweede Vaticaans Concilie. De stichter van het Opus Dei is ervan overtuigd dat het mysterie van de Incarnatie de waardigheid van het menselijk werk en de aardse realiteiten definitief heeft verhoogd, waardoor talloze mensen God hebben kunnen ontdekken waar ze Hem voorheen niet hadden gezocht.

Wij zijn gewone christenen, wij werken in heel verschillende beroepen en al onze bezigheden verlopen in een voorspelbaar ritme, ze volgen de normale weg. De dagen lijken allemaal hetzelfde, misschien zelfs monotoon... Maar toch: het

dagelijks programma dat zo gewoon lijkt heeft een goddelijke waarde, het interesseert God omdat Christus mens wil worden in onze bezigheden en zelfs onze gewoonste handelingen van binnenuit wil bezielen. ...

Christus interesseert zich voor het werk dat wij doen — en dat we wel duizend en één keer herhalen — op kantoor, in de fabriek, in de werkplaats, op school of op het land, of we nu ons beroep uitoefenen met ons hoofd of met onze handen.” (Christus komt langs, nr 174).

De Griekse kerkvaders gebruikten het begrip 'vergoddelijking' om uit te drukken dat de gelovige door de genade deel heeft aan het leven van God zelf. Dit begrip komt ook voor in de geschriften van de heilige Jozefmaría, waar het niet langer beperkt blijft tot de ziel, maar zich ook uitstrekt tot de daden en het hele leven van een christen. Wat de

pneumatologische visie [opvattingen over de Heilige Geest] van de Griekse kerkvaders benadrukt op het gebied van het leven van genade en het handelen van de Geest, breidt de christocentrische visie van de heilige Jozefmaría uit tot het menselijk werk en alles wat daaruit voortvloeit en daardoor wordt bereikt: “Vergeet niet dat ieder werk, dat menselijk gezien waardig, edel en nobel is, verheven kan - en moet! - worden tot de bovennatuurlijke orde, waardoor het een goddelijke bezigheid wordt.” (De Smidse, nr 687).

De drijfveer van de stichter van Opus Dei was niet alleen het legitieme verlangen om in de geschiedenis van de Kerk en in de theologische reflectie essentiële elementen van de christelijke boodschap die dreigden te worden verwaarloosd, opnieuw te waarderen, noch slechts de ijver om de diepgaande implicaties van het mysterie van de Incarnatie opnieuw

te bevestigen, zodat ze opnieuw het leven van christenen zouden kunnen verlichten. Hij besepte dat hij drager was van een missie: gehoor geven aan de ingevingen van de Heilige Geest om het leven van talloze mannen en vrouwen te verlichten en hun te verkondigen dat “de goddelijke wegen van de wereld zijn geopend” (vgl. Christus komt langs, nr 21; Vrienden van God, nr. 314). Dit is de missie van het Opus Dei, die in de ziel van zijn stichter de vlam van het voortdurende gebed deed ontbranden.

“Heer, verleen ons uw genade. Open voor ons de deur van de werkplaats in Nazaret zodat we kunnen leren van het kijken naar U, met uw Moeder, de heilige Maria, en met de heilige patriarch Jozef —die ik zozeer bemin en vereer— gedrieën toegewijd aan een leven van heilige arbeid. Onze arme harten zullen erdoor geraakt worden. We zullen U

zoeken en U vinden in het dagelijks werk waarvan U wilt, dat we het omzetten in een werk van God, een werk van Liefde.” (Vrienden van God, nr 72).

pdf | Document automatisch
aangemaakt door <https://opusdei.org/nl-nl/article/op-weg-naar-het-eeuwfeest-7-werk-en-dagelijkse-bezigheden-in-verbondenheid-met-christus/>
(19-3-2026)